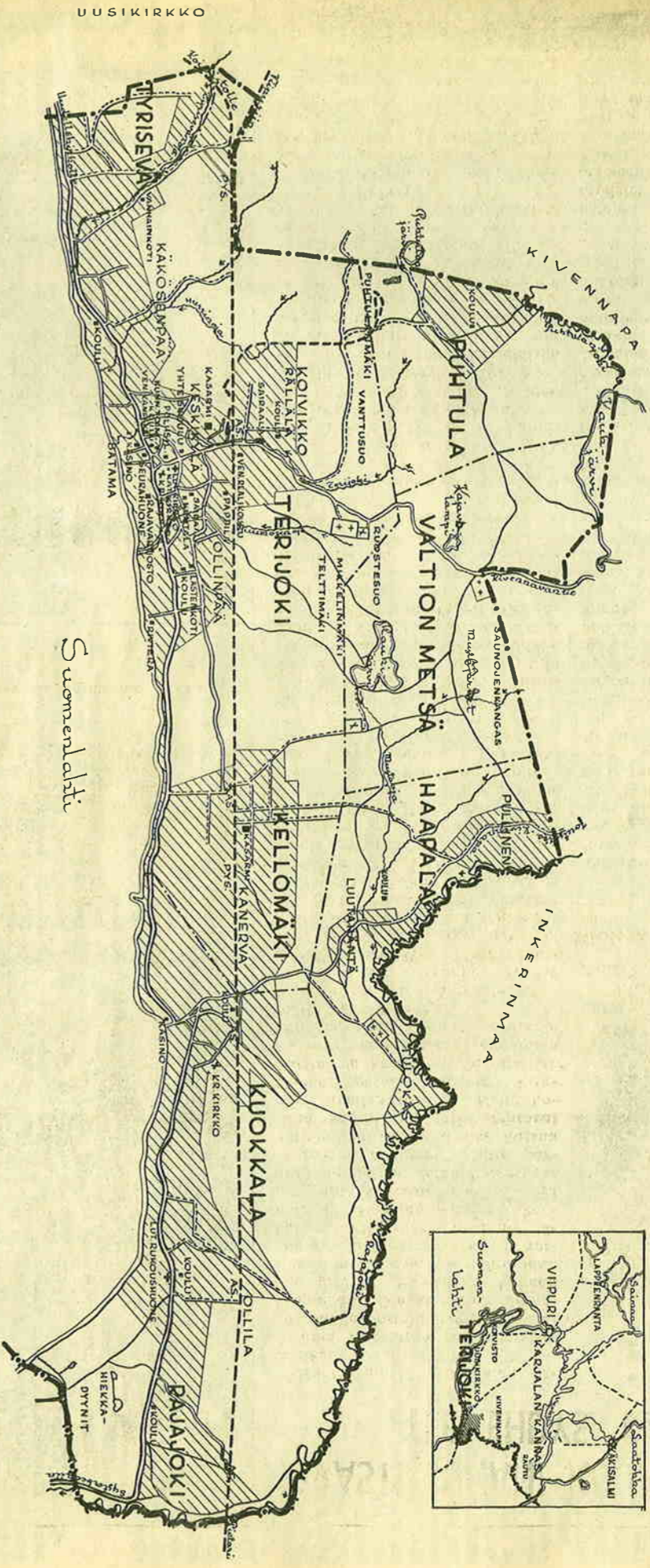
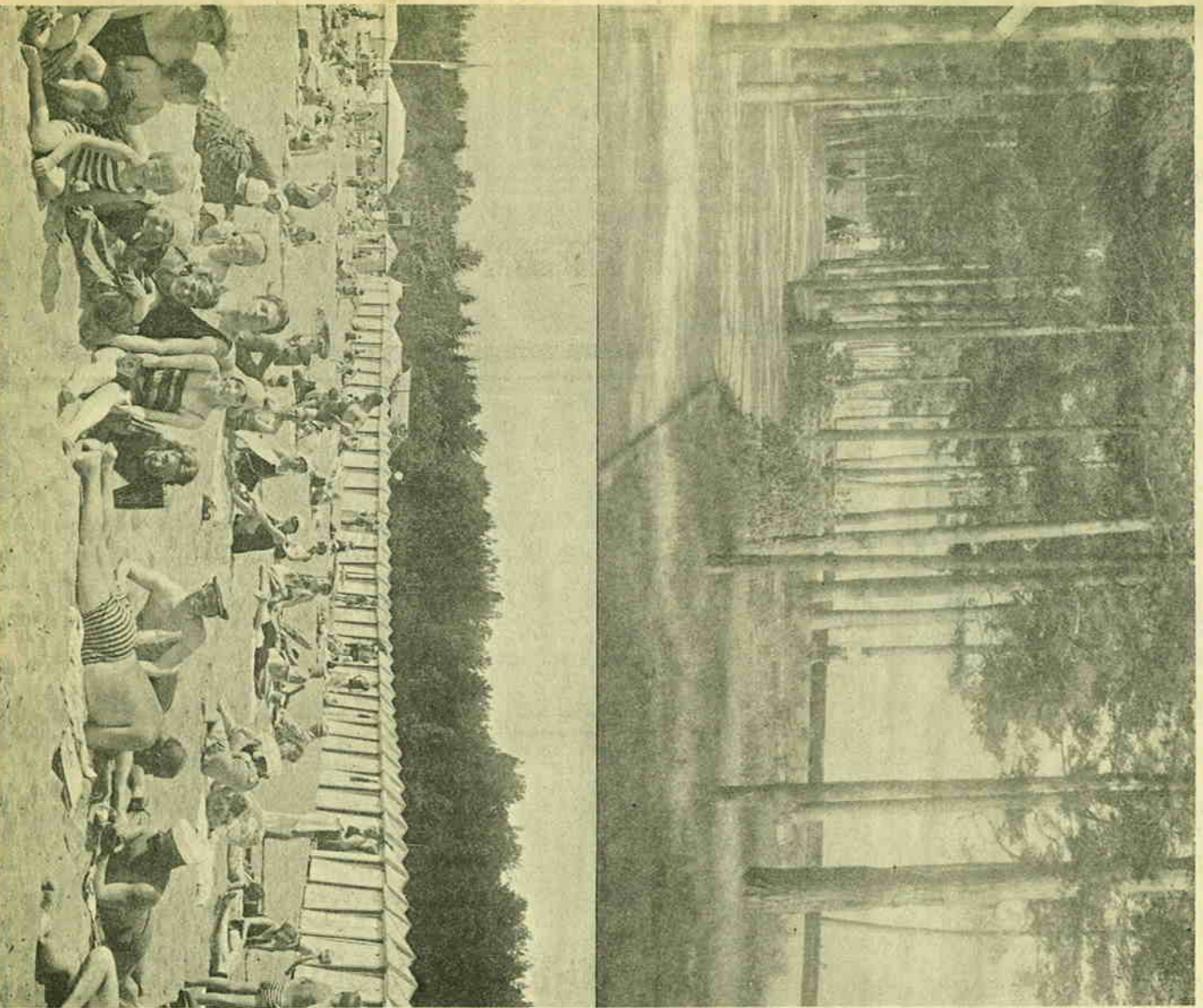

Pitäjä pitäjältä

TERIJOKI

... OLI PITKÄ, KAPEA JA ILOINEN

Terijoki sijaitti, kuten yllä olevasta valokopiosta näkyy, aivan kaakkoisella rajalla, josta Leningradin kaupunkin Rajajoen sillalta oli matkaa noin 35 kilometriä.

Terijoen kuntaa rajoittivat lännessä Uudenkirkon kunta, pohjoisessa Kivennavan kunta, idässä Rajajoen takana Neuvostoliitto ja etelässä Suomenlahti. Siinä Terijoen kehukset.

Terijoen kunta ei voi kerskua pitkällä iällään, sillä Terijoen kylä erosi Kivennavan kunnasta itsenäiseksi kunnaksi v. 1910 ja sen muut kylät vielä sen jälkeen, joten kunnalla oli ikää v. 1939 näistä 30 vuotta.

Seurakunnallisesti toiminta alkoi kuitenkin jo 1. 12. 1903 ja itsenäiseksi kirkkoherrakunnaksi määrättiin Terijoen kylä 1. 5. 1909. Asukkaita oli Terijoen syyksellä v. 1939 noin 7.200 henkeä, näistä muutamia satoja ulkomaalaisia ja ehkä enemmän kuin puolet heistä venäläisiä (emingrantteja ym.), joilla ei ollut kansalaisuutta ja näitä kutsuttiin virallisestikin »ei minikään maan kansalaisiksi».

Terijoen pitäjä oli pitkä ja kapea, pituus länsirajalta, Tyrisevältä Rajajoen sillalle noin 24 kilometriä ja keski-leveys 6—7 kilometriä, kapein Luutahännän kohdalta 4 kilometriä. Halki pitäjän sen pituussuunnassa kulki Viipuri-Pietarin välinen rautatie, joka valmistiin käyttöön v. 1870. Rautatien asemat olivat lännestä lukiens Tyrisevä, Terijoki, Kellomäki, Kanervan pysäkki, Kuokkala, Ollila ja Rajajoki.

Valtateistä mainittakoon halki pitäjän kulkeva Rantatie Tyrisevältä Rajajoelle ja Kuokkalassa yhtyen Haapalan kautta Kivennavalle johtava maantie sekä Terijoen kylästä Kivennavalle Lintulan kautta kulkeva maantie. Mainitut päätiät olivat varsinkin kesäisin erittäin paljon käytössä n.s. turistiteinä ja yleisenä liikennekeinä muutenkin läpi vuoden.

Virallisia kyliä oli Terijoenlla 7, eli seuraavat: Terijoki, johon virallisesti kuului myös Kellomäen asemaseutu, Tyrisevä, Puhtula, Haapalan kylät n:o 1, 2 ja 3 (Pullinen, Luutahäntä ja Tulokas) sekä Kuokkala. Viimeksi mainittu kutsuntaniminä jakaantui vielä seuraavasti: Uusikyliä, Vanassi, Ollila ja Rajajoki. Asukasliheys kun-

Teri-Säätiö jakanut avustuksia 20 vuodessa yht. 98.690 mk

Kun hoitokuntien toiminta 31. 12. 1946 lakkautettiin ja siirtoseurakuntien vuotta myöhemmin, jätettiin terijokelaisien yhteyden pitäjäksi ja perinteiden vaalijaksi Teri-Säätiö. Tammikuun alkupuolella v. 1949 vahvistettiin sisäasiainministeriö Teri-Säätiön säännöt ja määrätettiin samalla ensimmäisen hallintoneuvoston, johon kuului silloin ja kuuluu vieläkin, 9 vakinaista ja saman verran varajäseniä. Ensimmäiseen hallintoneuvostoon määrättiin: rehtori Martti Salokas, rovasti Väinö Murtu, maanviljelijät Sakari Sipiläinen, Martti Vaittinen ja Emil Nikkanen, tehtailija Iisakki Lahtiharju, suutarimestari Jussi Heiskari sekä kirvemlehet Paavo Luukkosen ja Jooseppi Kannus, kaikki entisiä terijokelaisia.

Säätiön kotipaikaksi tuli silloin Tuusula, joka edelleenkin on sama. Säätiön tarkoituksena, sen 2 §:n mukaan, on tukea ja edistää entisen Terijoen kunnan asukkaiden ja heidän jälkeläistensä henkisiä, sosiaalisia ja taloudellisia pyrintöjä.

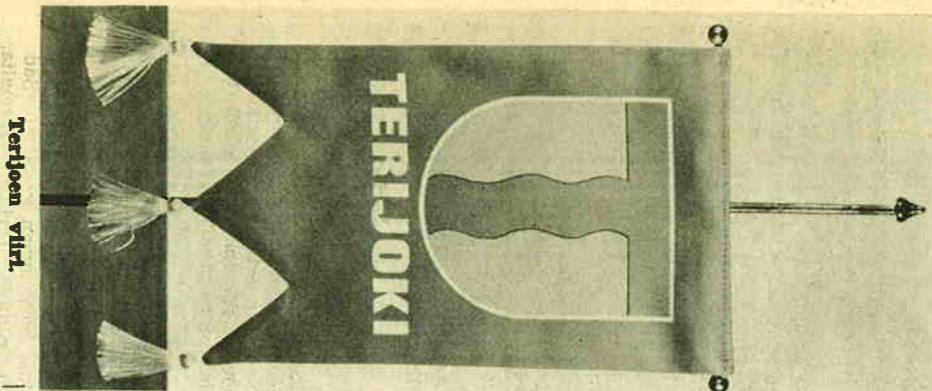
Teri-Säätiön pääoman muuotuksia

Jäljelle jääneet kunnan varat, jotka hoitokunnan lakkautuksen yhteydessä jouduttiin luovuttamaan sisäasiainministeriölle, luovutettiin perustalle säätiölle arvopaperitteen heinäkuun 28. päivänä 1949. Varojen määrä tällöin oli nykymerkköiksi muutettuna mk 67.623.— Saadut lahjoitukset: 30. 7. 1949 Olga ja Vilho Linnamo 3.000 mk ja Terijoen Maatalouskehityshdistys 100 mk, 15. 8. 1949 Ollian Vapaaehtoinen Palokunta 1.772 mk, 15. 12. 1949 Terijoen Tarkastusyhdistys 32

Maanviljelijä Sakari Sipiläinen.

mk, 1. 1. 1950 Terijoen Maamiesseura lahjavarojen toim. 5.468 mk, 20. 2. 1950 Kuokkalan rukoushuoneen jäännösvarat 45 mk, 20. 2. 1950 Terijoen Kirkkokoro 112 mk, ja ent. Terijoen Seurakunta 318 mk, 21. 3. 1950 Terijoen Sähköosakeyhdistös 4.318 mk, 31. 3. 1950 Terijoen Merkkyilyä Osakeyhtiö 1.500 mk, 15. 5. 1950 Haapalan Koneosuyhdistys 125 mk, 13. 8. 1950 Kuokkalan Maidonmyyntiosuuskunta 264 mk, 1. 12. 1950 Pellervon Trehotokunta 32 mk, 18. 3. 1951 Mannerheimilijon Terijoen osasto 322 mk, 17. 8. 1951 Terijoen Kaaklikylän ompeluseura 2 mk, 20. 7. 1951 Terijoen Tuote Osakeyhtiö 2.390 mk, 31. 10. 1953 Terijoen Kiisto r.y. 2.588 mk, 4. 2. 1955 poliisimest. Harry ja Bertha Blohm 15.000 mk, 15. 10. 1958 ent. Terijoen Koneosuyhdistys 255 mk, ja ent. Terijoen Matkailuyhdistys 15 mk, 6. 8. 1959 Elin Sofia Strömsten 3.687 mk, 22. 8. 1960 ent. Terijoen Maamiesseura 1.324 mk, 21. 2. 1962 maanviljelijä Antti Nokkonen 1.000 mk, 25. 3. 1965 Hanna ja Antti Paloposki 100 mk, 30. 3. 1969 filtri Toivo J. Paloposki 500 mk ja 15. 7. 1969 Haapala N:o 1 kyläosasto 263 mk eli peruspääoma ja lahjoitukset yhteensä 102.155 mk. Säätiön pääoman suhteen on mainittava, että edellä esitetyt tu- loerät eivät ole suoraan verrannollisia tilien kirjanpidon kanssa, sillä lahjoituksiin liittyy osa eritasaisia arvoapareita, jotka oli merkitty nimellisarvoisina lahjakirjaan, on niiden käypä arvo ollut nimellisarvosta poikkeava ja siitä johtuu huomattavia eroja.

Terijoen viiri.

Säätiön peruspääomasta sen tulo vuosittain käyteen jääneet säätiön sääntöjen mukaiseen tarkoituksen huomattavasti suurin osa kuitenkin opintoavustuksiin. Kun varat ovat olleet hyvin tuottavasti ja luottavasti sijoitettu, on Teri-Säätiö toimintansa aikana, vuosina 1949—1969 jakanut avustuksia siviisijärjestöille, kouluille, Terijokirik- kajan painatukseseen ym. kustannuk- siin, Vanha-Äyryäpää-teoksen avus- tukseseen ym. yht. 21.260 mk sekä opintoavustuksiin 77.430 mk, eli yh- teensä 31. 12. 1969 mennessä 98.690 mk.

Asutustiheyttä tavallaan lisäävät vielä Terijoen kun- nan alueelle sijoitetut joukko-osastot, nim. Jääkäripataljoona 1 Terijoen kylässä ja Erillinen Pioneerikomppania Kellomäellä sekä vähäiset rajavartiojoukot. Näistä kuitenkin muustakin erillisissä kirjoituksissa enemmän.

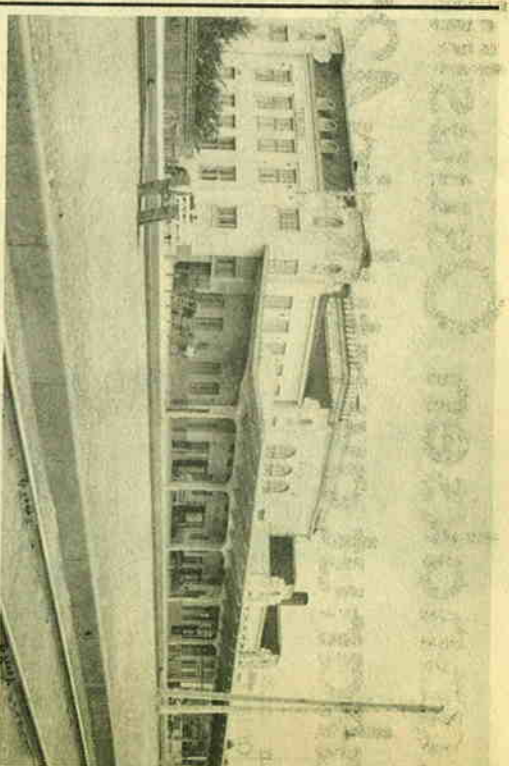
Emil Nikkanen.

Edellä esitetyn lisäksi ovat sää- tiön menoina olleet jokakesäisten Terijoki-juhlien kulut, vähäiset hallinto- edustus- ym. menot, mutta hyvin sijoitetuista varoista johtuen ei rahaston pääoma ole kuitenkaan vähentynyt, vaan vii- meisen tilinpäätöksen mukaan ovat varat 31. 12. 1969 olleet arvopape- reineen yhteensä 104.000 markkaa. Tätä kirjoitettaessa Teri-Säätiön hallintoneuvostoon kuuluvat pu- heenjohtajana maanvilj. Sakari Si- piläinen, varapuheenjohtajana Viik- tor Huuonen, pankkivirkailija Anneli Packalen, kaupunginsihtööri Pentti Honkanen ja johtaja Iivari Hallen- berg.

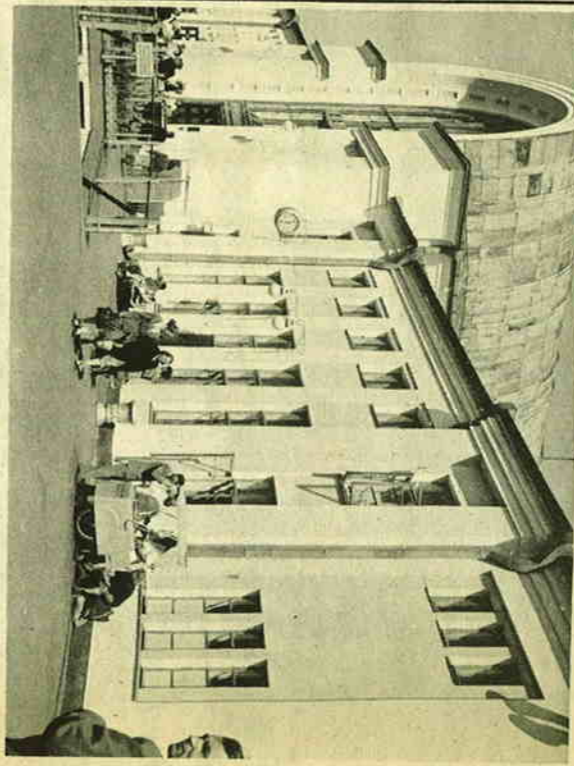
Säätiön rahastonhoitajana ja kir- jantapitajana on koko säätiön toi- minnan ajan ollut ent. osuuskassan hoitaja, maanvilj. Juho Sipiläinen, tilintarkastajana ekonomisti Anssi Porvalla ja murari Arvi Seppänen. Kaikkialla edellä kerrotulla on ha- luttu antaa Tellelle, hyvät terijoke- laiset, edes jonkinlainen kuva Teri- Säätiön toiminnasta ja sen merki- tyksestä. — Usat sadat terijoke- laiset nuoret ovat saaneet rahallista tukea opinnoilleen ei vain Teri- Säätiöltä, mutta myöskin Ent. Kan- naksen Osuusl. Säätiöltä. Me teri- jokelaiset olemme onnellisessa ase- masssa siinä, että meillä on kaksi toimintaa.

Heitä toimii nykyisin johtavissa asemissa monissa eri laitoissa, itsenäisinä yrittäjinä, korkeakoulu- jen opettajina, liikemiehinä, puo- listusvoimissa, lääkäreinä, juris- tina, insinööreinä ja joukko eri- alojen kysytyinä ammattimiehinä ja naisina, joten tulokseen saame- tta koulutusta on terijokelaisia opis- keluita ja valmistuneita eri ammat- aloille niin paljon, ettei heidän lu- kumääränsä pystytä enää luette- loimaan.

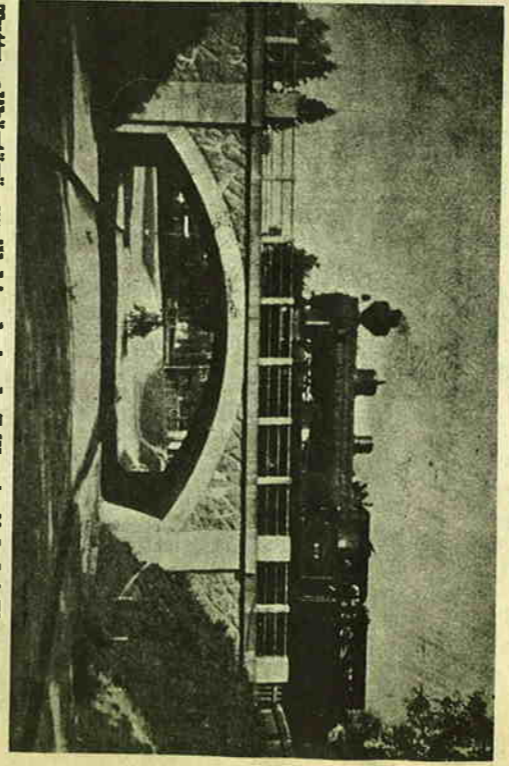
Heitä toimii nykyisin johtavissa asemissa monissa eri laitoissa, itsenäisinä yrittäjinä, korkeakoulu- jen opettajina, liikemiehinä, puo- listusvoimissa, lääkäreinä, juris- tina, insinööreinä ja joukko eri- alojen kysytyinä ammattimiehinä ja naisina, joten tulokseen saame- tta koulutusta on terijokelaisia opis- keluita ja valmistuneita eri ammat- aloille niin paljon, ettei heidän lu- kumääränsä pystytä enää luette- loimaan.

Terijoen seuran oman seila.

Terijoen uykylä, entiseen verrattuna sillä puuttuu laiturikatos ja kattorakennelma on muuttunut.

Tuttu silmäkäsivä milliekin kuin kallelle terijokelaiselle. Rautatie- asemalle käännytty tie tunnetaan aikse vasemmalta.

— Kuka oli autoilija joka asken tervehdit?
— Hänkö? Hän on pyöräilyker- homme puheenjohtaja.

netkin lahjoitukset otetaan kiitot- lisuudella vastaan. Eristen terijo- kelaisen jälkeläisiä on paljon ja heillä tuntu olevan hyvää halua opiskeluun, joten antakaa heille tilaisuus siihen ja keruttakaa lah- joituksemme terijokelaisien omaa säätöä. Tulkoon tässä vielä maini- tuksi, että uuden perintökaaren mukaan eivät sekut ja muut si- kulaiset peri jäämistöä. Tämä tulisi muistaa ja ellei siis lähiomaista ole, pitäisi testamentti laatia hy- vissä ajoin, joko johonkin hyvänte- keväisjärjestöön tai mieluum- min omalle säätöllemme, jolloin saadut varat tulisivat käytetyksi nuorisomme hyväksi.

Valtettavasti on tiedossamme jo monta sellaista tapausia, että en- tien terijokelainen ei ole tässä huolehtinut ja niin varat ovat tietysti tarpeen myös valtion kas- sassa, mutta vielä tarpeellisenmat ne olisivat terijokelaisen meidän nuorisomme käytössä ja omia pi- täisi aina muistaa. Tätä rohkenee toivoa Teri-Säätiö.

Tuusulassa, huhtikuun 1970.
Emil Nikkanen.

Terijoen suomalainen yhteis- koulu — Terijoen yhteis- lyseo — Kannaksen yhteis- lyseo

(toimitt. Ester Kähkönen)

Nimestään huolimatta tämä teos on muutakin kuin koulun muisto- julkaisu. Se on kappale Kannaksen kulttuurihistoriaa. Se kertoo suo- malaiskansallisen hengen noususta rajaseudulla vuosisadan vaihteess- sa. Se kuvaa venäjäisvaaraa, joka uhkasi hukuttaa Kannaksen, se ker- too siitä miten Mikko Lohtinen Te- rijoen kuntakokouksessa "panti hanttiin" kun yhdenvertaisuuslakia yritettiin soveltaa Terijoella ja miten Kuokkalaassa, Terijoella ja Kivennavalla vastattiin summittai- min yhdistäjärajapäitäjä Venäjään. Kuvat lisäävät kirjan mieleenkin- toisuutta. - Harvalla koululla lie- nee tämän verotista matkikelijul- kaisu.

Kirjaa voi tilata (30 mk:n hinnal- la) Kannaksen yhteislyseon kans- llasta, os. Kannaksen yhteislyseo, Lahti.